

NÁVRH NA ÚPRAVU ŠTUDIJNÉHO PROGRAMU

Názov študijného programu: **sociológia**

Stupeň štúdia: I., II., III.

Forma štúdia: denná forma bakalárskeho a magisterského štúdia, denná a externá forma doktorandského štúdia

Študijný odbor: sociológia a sociálna antropológia

Opis navrhovaných zmien:

V akademickom roku 2026/2027 dochádza k čiastočnej reštrukturalizácii predmetov študijného programu odboru sociológia na bakalárskom i magisterskom stupni.

Pozadím týchto zmien je personálna výmena, súvisiaca s odchodom dvoch kľúčových pedagogických pracovníkov (profesorov) do dôchodku. Možno hovoriť o generačnej výmene na katedre, ktorá je prirodzene spojená s modifikáciou študijných programov odboru na bakalárskom aj magisterskom stupni.

Táto modifikácia je rámcovaná dvomi zámermi: na jednej strane snahou o udržanie kontinuity v profesiovej príprave sociológov, stelesnenej v opisoch študijného programu, ktorý prešiel akreditáciou a požiadavkami systému riadenia kvality poskytovania VŠ vzdelávania na fakulte. V týchto intenciách si **bakalársky stupeň štúdia** odboru obsahovo uchováva podobu základnej teoreticko-metodologickej sociologickej prípravy. Jej cieľom je poskytnutie teoretických poznatkov o kľúčových spoločenských štruktúrach a procesoch, o postupoch a metódach sociologického poznávania, nadobudnutie kompetencií a zručností pre analytickú prácu s využitím dostupných štatistických a iných dát, ako aj údajov získaných vlastnými výskumnými postupmi. **Magisterský stupeň štúdia** odboru si uchováva zameranie na prehĺbovanie a obohacovanie teoretických a metodologických poznatkov a zručností, ktoré študenti nadobudli v bakalárskom stupni štúdia a na rozšírenie ich odbornej prípravy o nové poznatky a schopnosti, pochádzajúce najmä zo špecializovaných sociologických disciplín.

Návrhy zmien študijného programu sú zároveň vyjadrením potreby modifikácie a inovácie predmetov vzhľadom na aktuálne potreby meniaceho sa trhu práce. Sú teda reakciou na aktuálne požiadavky profesiovej prípravy budúcich sociológov, sledujúcou rozšírenie ich kompetencií, zručností i odborných spôsobilostí. Zároveň reflektujú aj pedagogické skúsenosti z práce so súčasnými študentmi. Katedra sa prípravou na modifikáciu študijných programov odboru zaoberala dlhodobo a úpravy štruktúry a konkrétnych predmetov sú výsledkom intenzívnej diskusie počas zasadnutí katedry, ale aj na samostatných pracovných stretnutiach, venovaných špeciálne perspektívam štúdia odboru.

Novými predmetmi v bakalárskom stupni štúdia sú *Úvod do sociológie* a *Čítací seminár*, navrhované v prvom semestri štúdia. Cieľom predmetu *Úvod do sociológie* je snaha posilniť prepojenie doteraz relatívne oddelených predmetov z oblasti sociologickej teórie, metodológie a dejín sociologických teórií do integrovaného predmetu, ktorý umožní študentom porozumieť súvislostiam medzi rôznymi sociologickými teoretickými a metodologickými perspektívami a vytvoriť tak synergiu základných spôsobov sociologického uvažovania o usporiadaní a živote spoločnosti (IL predmetu priložený).

Úlohou Čítacieho seminára je umožniť študentom nadobudnúť schopnosť analyticky študovať a pracovať s odbornými textami (so zameraním na výber kľúčových textov klasickej a modernej sociológie) a rozvíjať ich kritické myslenie, interpretačné a argumentačné schopnosti. Je reakciou na zvýšené požiadavky rozvoja kritického myslenia na pozadí súčasnej digitálnej doby, ako aj pedagogických skúseností s limitovanými kompetenciami súčasných študentov v tejto oblasti. Aj tento predmet má súčasne ambíciu lepšieho porozumenia a prepojenia paradigmálnej diferencovanosti sociologických prístupov (IL predmetu priložený).

V oboch predmetoch sa zároveň kladie dôraz na posilnenie aktivizačnej a participačnej dimenzie výučby, čo sa prejavuje aj v kreditovom sýtení predmetov.

Tieto predmety, uvádzajúce študentov novým spôsobom do štúdia odboru, umožňujú reštrukturovať predmety venované všeobecnej sociologickej teórii a dejinám sociologického myslenia (modifikácie predmetov Sociologická teória 1, 2 a 3 i Dejiny klasickej a Dejiny modernej sociológie) tak, aby poskytli základnú konceptuálnu prípravu pre analýzu sociálnych javov v nadväzujúcich častiach štúdia, najmä pri tvorbe bakalárskej práce (IL priložené).

V predmetoch *Kvalitatívne metódy sociologického výskumu* a *Základy práce so štatistickým softvérom*, zameraných na budovanie empirických výskumných kompetencií a zručností sa navyšuje hodinová dotácia, ako aj ich kreditové hodnotenie – na základe posilnenia samostatnej práce študentov pri riešení výskumných projektov (IL predmetov priložené).

Predmet *Sociálna politika* čerpá z pôvodných predmetov *Sociálna politika 1, 2*, pričom cieľom bolo zjednodušením štruktúry a záberu poskytnúť základné penzum poznatkov a základný prehľad, ktoré budú neskôr rozvíjané na magisterskom stupni v rámci predmetu Komparatívna politická ekonómia (IL priložené).

Modifikované sú predmety zamerané na prípravu bakalárskej práce (Seminár k bakalárskej práci 1 a Seminár k bakalárskej práci 2), Aj v tejto podobe si uchovávajú obsahovú kontinuitu v podpore zručností študenta v samostatnej teoreticko-metodologickej príprave empirického výskumu, pri jeho realizácii aj pri spracovaní a interpretácii údajov. Zmenou je presun výučby predmetov do kompetencie školiteľa v dvojsemestrálnom rozložení (IL predmetov priložené).

Základom **magisterského programu** zostávajú kurzy, ktorých cieľom je rozšíriť a prehĺbiť sociologické poznatky, zručnosti a schopnosti študentov nadobudnuté v bakalárskom štúdiu.

V porovnaní s predchádzajúcim študijným programom druhého stupňa zostáva magisterský študijný program sociológia obsahovo rovnako zameraný: posilňuje teoretickú i metodologickú pripravenosť budúcich absolventov sociológie a prehľbuje ich poznatky v špecializovaných sociologických disciplínach, ktoré ich pripravujú na pôsobenie v rôznych oblastiach praxe. Uskutočnené zmeny sú najmä reakciou na nutnosť nahradiť niektoré kurzy vedené odchádzajúcimi členmi katedry novými kurzami, súvisiacimi so sociologickou špecializáciou súčasných pracovníkov katedry. Súvisia tiež s potrebou posilniť výučbu tých kurzov, ktoré sa rozhodujúcou mierou podieľajú na profilácii študentov. Ide o kurzy jednak prehľbujúce ich prípravu na metodologické a štatisticko-analytické činnosti tvoriace jadro

profesionálnej sociologickej praxe a kurzy podporujúce orientáciu študentov na prácu v špecializovaných odvetviach sociológie.

Posilneniu významu, náročnosti a niekedy i rozsahu týchto kurzov zodpovedá i zvýšenie ich kreditovej dotácie – spravidla o jeden, v niektorých prípadoch i o viac kreditov (týka sa všetkých povinných predmetov) (IL predmetov priložené). Osobitne je to vyjadrené v empiricky orientovaných predmetoch v kvantitatívnej i kvalitatívnej výskumnej línii: Pokročilá analýza sociologických dát (nahrádza pôvodné Viacrozmerné štatistické metódy pre sociológov, posilnením aplikácie a interpretácie štatistických analýz dát na výskumných datasetoch) a Aplikácia kvalitatívnych metód výskumu (príslušný kurz na bakalárskom stupni je orientovaný predovšetkým na poskytnutie systematického prehľadu o spektre kvalitatívnych výskumných metód a prístupov, na magisterskom stupni sa výučba orientuje viac na praktickú prácu s konkrétnymi metódami a dátami, čomu zodpovedá aj relatívne väčší počet samostatných úloh (IL predmetov priložené).

Novým spôsobom je koncipovaný teoreticky orientovaný kurz Súčasné sociologické teórie, na výučbe ktorého sa budú podieľať všetci členovia katedry, pričom zámerom tejto spolupráce je aj prehĺbenie kooperativity pracovníkov katedry vo výskumnej i pedagogickej činnosti (nový IL priložený).

Skúsenosti z doterajšej výučby viedli aj k zväčšeniu rozsahu kurzu Seminár k diplomovej práci: z jedného na dva semestre. Toto rozšírenie je reakciou na potrebu prehĺbiť a rozšíriť prípravu študentov na úspešné zvládnutie konceptuálnej ako aj výskumnej časti diplomovej práce (vrátane realizácie terénneho empirického výskumu) i úloh spojených s obsahovou i formálnou stránkou tvorby textu záverečnej práce (IL predmetov priložené).

Cieľ, zameranie i obsah **študijného programu tretieho stupňa štúdia sociológie** zostávajú rovnaké. Navrhované zmeny sa týkajú zrušenia jedného povinného kurzu (Seminár z aplikovanej sociológie k príprave dizertačnej práce), ktorý bude nahradený posilnením metodologických seminárov k príprave záverečnej práce, najmä posilnením kurzu venovaného kvalitatívnym výskumným metódam a ich aplikácii. Uvedená zmena je reakciou na dlhodobý nárast počtu tém dizertačných prác, ktoré vychádzajú z interpretatívnych teoretických východísk a opierajú sa o použitie kvalitatívnych metód sociologického výskumu. Časť študentov doktorandského štúdia teda na zvládnutie realizácie svojho výskumu potrebuje príslušnú metodologickú prípravu, ktorú im poskytnú novým spôsobom koncipované metodologické semináre. Pôvodný metodologický seminár bude rozdelený na dva povinné predmety, orientované na podporu kompetencií aplikácie kvalitatívnej a kvantitatívnej orientácie výskumu a spracovania dát: Metodologický seminár ku kvalitatívnym postupom pri príprave dizertačnej práce a Seminár pokročilých štatistických metód k dizertačnej práci (IL priložené).

Návrhy úprav predmetov boli prediskutované na zasadaniach Katedry sociológie FiF UK, prerokované a schválené členmi Rady ŠP sociológie na bakalárskom, magisterskom a doktorandskom stupni dňa 12. 5. 2026 v zložení: J. Sopóci, G. Lubelcová, R. Džambazovič, D. Gerbery, D. Janák, M. Slosiarik a J. Németh.

Hlasovania o návrhu úpravy študijných programov sa zúčastnilo 7 členov rady, z nich 7 hlasovalo za predložený návrh, o hlasovalo proti a o sa zdržalo hlasovania. Z výsledkov hlasovania vyplýva, že rada študijného programu predložené návrhy úprav študijných programov schválila. Rada študijného programu poveruje garantku bakalárskeho študijného programu prof. PhDr. Gabrielu Lubelcová, CSc., a garanta magisterského a doktorandského študijného programu prof. PhDr. Jána Sopóciho, CSc., aby návrhy predložili Akreditačnej rade Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

V Bratislave 12. 5. 2026

Prof. PhDr. Gabriela Lubelcová, CSc., garantka bakalárskeho stupňa

Prof. PhDr. Ján Sopóci, CSc., garant magisterského a doktorandského stupňa